

Administrația Română

Organul Asociației G-rale a Notarilor Comunali din România

APARE LUNAR
REDACTOR: ISAC E. ISACU, NOTAR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
TIMIȘOARA I, STR. 10 MAIU No. 3.

DOCTRINĂ

Cercetările sociologice la sate.

— Rolul intelectualilor dela sate în observare fenomenelor sociologice —

de

EMIL BOTIȘ

Doctor în Drept al Fac. Juridice din Paris. Avocat
în Baroul Timișoara. Secretarul Secției Juridice a
Institutului Social Banat-Crișana.

Munca depusă în anii din urmă de către echipele Fundațiilor Regale și a Institutului Social Român sub Înaltul Patronaj al **Majestății Sale Regelui** și sub conducerea Dlui **Profesor D. Gusti**, părintele Sociologiei Românești a umplut cu bucurie sufletele tuturor intelectualilor români și a adus o rază de lumină în satele noastre.

Institutul Social Român și-a pus ca unul dintre scopurile sale studierea la fața locului a celui mai important grup social din țara noastră: **satul**. Viața dela țară cântată de atâți poeți a fost de data aceasta examinată în mod științific; toate manifestările vieții unui sat au fost cercetate rând pe rând și înregistrate.

Sociologii studiază satul în cadrul a) **cosmologic**, b) **biologic**, c) **istoric**, și d) **psihologic**.

Iată în ce constă aceste diferite cadre :

A) Studiul **cadrelor cosmologice** urmărește cercetarea mediului fizic care înconjoară satul și influența lui asupra oamenilor și traiului lor. Se ridică harta cadastrală a pământurilor, se observă clima, structura geologică a pământului, flora și fauna. Toate aceste observațiuni formează apoi geografia fizică a satului. În geografia umană a satului se studiază tot ce a făcut omul spre a stăpâni mediul fizic, ca : delimitarea administrativă a comunei, modul de cultivare a pământului, așezarea satului, căile de comunicație, lucrări în interes obșteșe (po-

duri, fântâni, iazuri, consolidări de terenuri, îndiguiri, desecarea bălților, etc.)

B) **Cadrul biologic** arată viața trupească a oamenilor în raport cu viața în societate. În cadrul biologic intră : recensământul, cercetările asupra rasei, igienei, densitatea populației, natalitatea, moralitatea, avortul, căsătoria, imigrațiunea, felul de alimentație, alcoolismul, bolile sociale, tuberculoza, etc., toate cu ajutorul **statisticii**.

C) În **cadrul istoric** sociologul studiază legătura societății actuale cu trecutul, legăturile dintre oamenii care au fost și oamenii de acum.

În acest cadru se descrie trecutul satului, originile lui pe bază de documente, monumente dezgropate, etc., (tradițiile, sistemul de proprietate, obiceiurile, administrația, Biserica, Școala, etc.)

D) **Cadrul psihologic** cuprinde manifestările vieții sufletești individuale și colective, studiul individualității, credinței, etc.

Manifestările de ordin sufletesc sunt de diferite natură :

1. **Manifestările spirituale** : religioase, morale, artistice, literare, muzicale.

2. **Manifestări economice** : gospodăria țărănească, felul, calitatea și cantitatea producției agricole, tehnica agrară, creșterea vitelor, comerțul târgurile, industria casnică, meseriile sătești, etc.

3. **Manifestările juridice**, prezintă un deosebit interes pentru cercetătorul sociologic. Este foarte interesant de știut cât și ce fel de procese au locuitorii unei comune, obiceiurile juridice, organizarea juridică a familiei, sistemul de proprietate, rezultatele ce au dat reforma agrară, legea conversiunii, etc.

4. **Manifestările administrativ-politice**. În cadrul acestor manifestări se cercetează felul cum se aplică legile, în ce măsură se amestecă politica în viața satului, cum se administrează comuna, felul în care se realizează interesele comunei, exercitarea votului universal, etc.

5. **Manifestări complexe**. Aci aparțin mai multe grupuri de manifestări ca de ex.: nunta, care comportă manifestări religioase, artistice, juridice, economice, literare, muzicale, etc.

Iată în mod foarte schematic care este **obiectivul** cercetărilor monografice ce interesează pe sociolog.

În ce privește **metoda**, sociologia adoptă pe aceea a **monografiei**, pe bază de centralizare a observațiilor făcute asupra unității sociale (satul) cu ajutorul statisticii și a deducției.

Monografia comunei, studiată în felul schițat, sub diferitele aspecte și manifestări, constituie o iconă fidelă a satului și a vieții locuitorilor săi.

În monografia sociologică țăranul nu mai apare ca un subiect de literatură sau de discurs politic ci așa cum este, cu bolile lui, cu necazurile lui, cu veselii lui, doinele și arta lui înregistrate fidel și în mod cu totul obiectiv, așa cum înregistrează aparatul fotografic, cinematografic sau fonografic, de care servesc de altfel în mod curent sociologii în înregistrarea unor tipuri de rasă, a unei nunte bunăoară sau a unor doine.

Sociologul nu face demagogie, lui nu-i trebuiesc voturi, el nu vine la sate să învrăjbească ci să aducă pacea, cultura și civilizația, comorile sufletului și minții unui adevărat intelectual.

Cercetând manifestările vieții dela sate, anchetatorul monografic înregistrează în mod obiectiv, toate fenomenele ce prezintă un interes din punct de vedere social.

Țăranul a inspirat prin arta, poezia și muzica sa, pictorii, poeții și compozitorii noștri, scoarțele și țesăturile țărâncei împodobesc casele românești de la orașe, trecând faima lor peste hotarele țării (Dna Roosevelt soția preșidentului Statelor Unite ale Americii poartă cu predilecție un costum național românesc) doinele țărâmului nostru înveselesc pe ce strânși în jurul mesei copioase. Țărâni ne-au dat așa de multe comori românești, noi intelectualii

însă nu am făcut nimic în mod științific și organizat pentru a ridica nivelul de civilizație a satelor. Abia acum, intelectualii sociologi, reîntorcându-se la sate să studieze realitatea românească, grupați în echipe, au început să plătească o datorie veche.

Țăranul a dat culturii naționale toate comorile sale și cea bază sănătoasă fără de care cultura noastră ar fi rămas o haină străină importată din occident.

Intelectualul român, de origine țărâncească mai mult sau mai puțin îndepărtată, are o menire sacră de a face să profite satele românești de progresele civilizației. Căci ce rost mai are o civilizație și o cultură când roadele ei splendide nu se restrâng asupra imensei majorități a națiunii?

Or, pentru a cunoaște necesitățile țărâmului trebuie să-i cunoști perfect de bine viața individuală și socială, cercetată în mod obiectiv și științific.

Sociologia este știința realității sociale. Realitatea socială este baza pe care se construiește cultura obiectivă și instituțiile unei epoci; de aceea cunoașterea ei științifică aduce după sine consecințe incalculabile pentru rostul construirii sociologiei ca știință autonomă. Ea este un sistem complex de manifestări paralele ale unor unități sociale condiționate de cadre naturale și sociale și motivate de voința socială (v. D. Gusti: Sociologia monografică, știință a realității sociale).

Societatea este totalitatea funcțională a fenomenelor economice și spirituale reglementate etic și juridic, organizate politic-administrativ (v. T. Henseni: Teoria monografiei sociologice).

Sociologia afirmă că viața oamenilor în societate are loc după anume reguli, că există între toate laturile vieții sociale un paralelism și o reciprocă determinare funcțională, constituind un ansamblu autonom pus sub influența anumitelor condiționări. (v. H. H. Stahl: Tehnica monografiei sociologice. Opurile citate au apărut în Editura Institutului Social Român).

Sociologul studiază deci societatea. El va alege spre pildă ca obiectiv al cercetărilor sale unitatea socială ce formează satul românesc. El va înregistra deci fenomenele sociale din cutare sat, grupate în cele diferite cadre arătate mai sus.

Ca metodă sociologul adoptă **monografia**. Monografia unui sat anchetat de către o echipă de sociologi va conține enumerarea obiectivă a tuturor fenomenelor sociale a satului studiat, în trecut și în prezent. Astfel monografia comunei Sârbova va conține: istoricul comunei, așezarea ei geografică și ad-

ministrativă, clima, etnografia, starea sănătății locuitorilor, nașterea și moralitatea, viața sufletească, credința, obiceiurile, arta, cântecele, ocupațiunea locuitorilor, felul cum se cultivă pământul, starea economică, politică și administrativă, etc., etc. Monografia va conține statistici, grafici, fotografii, înregistrări fotografice, etc.

Deci monografia sociologică este icoana fidelă a comunei.

Importanța sociologiei monografice este covârșitoare în cunoașterea unui popor. Mai mult decât istoria, sociologia redă imaginea fidelă a unui popor.

Iată ce spune în această privință Profesorul **D. Gusti**, referindu-se la cunoașterea țării noastre:

„Istoriografia română posedă o colecție monumentală de documente scrise. Nu există însă o colecție de documente, vii, contemporane. Iar documentul scris, oricât de interesant ar fi, cât este de șters față de cel viu! Timpul a împrăștiat totul. Nu a rămas din viața trecută decât semne intelectuale, cuvinte, care trebuiesc descifrate pentru a înțelege, a reinvia și a da viață astfel sufletelor, ființelor, pasiunilor, trebuințelor unei epoci dispărute. Documentul contemporan este viu, viziunea sa se face cu proprii noștri ochi, el respiră viața încunjurătoare, proaspătă, îl trăim direct, în profunzime și în totalitatea lui.

Mai mult decât atât, chiar dacă istoria ar reuși să ne redea imaginea precisă a poporului român din trecut, încă n'ar fi de ajuns pentru orientarea noastră politică și culturală. O națiune este o unitate socială vie în necontenită prefacere, deaceia ea nu-și poate statornici îndrumările numai după fazele pe care le-a străbătut și la care o întoarcere este imposibilă, ci numai după forțele vii care, având rădăcini adânci în trecut își păstrează puterea lor de acțiune, fie în actualitate, fie pentru viitor. De actualitate, de ceace s'a păstrat viu din formele trecutului și de tendințele de dezvoltare viitoare, se ocupă însă sociologia”.

„Prin cunoașterea monografică și sintetică a Națiunii, aceasta va lua cunoștință de sine însăși și va ști astfel ce este ea în deosebire de celelalte națiuni, punând baza unei culturi și politici naționale sănătoase. Căci dacă există vre-o eroare mai dureroasă a unei politici de Stat, este plecarea greșită dela deducția algebrică a acestei ființe vii, variate, multiple și complexe, care este Națiunea.

O asemenea cunoaștere a Națiunii nu o avem. Realizarea ei prin monografiile sociologice, trebuie să recunoaștem că întrece cu mult puterile unui singur

om sau chiar al unei generații întregi. Știința Națiunii, care va trebui să întemeieze o politică națională adevărată, politica Națiunii, nu se poate dobândi decât după o muncă sistematică de decenii, la care sunt chemate a lucra solidar, mai multe generații prin analiză, răbdare, devotament, metodă și entuziasm.

Astăzi nu cunoaștem Țara. Nu ne cunoaștem Neamul și ridicăm ignoranța la rangul de doctrină în viața publică. Ne ignorăm pe noi înșine, ne ignorăm chiar cu fanfaronadă.

Este timpul să începem munca temeinică de cunoaștere a țării. Căci a cunoaște țara este cel mai bun mijloc a o servi. Știința națiunii este știința patriei. Ne trebuie o enciclopedie a satelor și a orașelor. Ne trebuie harta sociologică a României”.

„Monografia sociologică fiind o sinteză în timp și în spațiu a unui colț de țară, o vedere de ansamblu menită să înglobeze într'un tot atât tradițiile trecutului, cât și realitățile prezentului și posibilitățile viitorului; un instantaneu panoramic atotcuprinzător, care rezumă zăcămintele de bogăție și rezervele de energie acumulată ale naționalului, descopere cu ochi ageri, sprinteni, proaspeți și sfredelitori pricinile de amortie, ca și principiile de viață, adică principalele caracteristici sociale, politice și etice ale satului și orașului românesc. Monografia deși străbătută de o ideologie sever științifică dobândește astfel valoarea unui act de credință. Studiile sociologice ne învață să descoperim și să înțelegem adevărul sociologic, că satul este sanctuarul unde s'a refugiat și se păstrează manifestarea de viață a poporului românesc; că el este tipul rezumativ, sinteza neamului; că satul este încarnarea unei vieți românești într'un colț minuscul al umanității. Prin o tenacitate panteistă satul este păstrătorul raporturilor metafizice ale națiunii cu veșnicia. În adâncimea satului luminează încă taine pătrunse și nebănuite, adevărurile pe care el le răspândește formează cel mai nimerit simbol al științei națiunii, o știință nouă, care se bazează pe o enciclopedie de științe, pentru că satul cuprinde o enciclopedie a vieții”.

„Știința Națiunii, întemeiată pe știința satelor, deschide vaste orizonturi și speranțe, dovedind că Românii nu sunt un popor minor, că Statul românesc și cultura națională nu sunt un capriciu ori o improvizație a istoriei universale”.

„De sigur cine este deprins să vadă numai la suprafață va fi izbit de orizonturile înguste, fără relief pronunțat, ale satelor; cine însă descinde și seromonește în adâncime, și aceasta este rostul monografiei sociologice, este uimit de zbuciumul intens și freamățul palpitant ce se zbat în sânul acestui microcosm național, care este satul”.

„Știința Națiunii românești, după multe cercetări migăloase, ne va arăta în chipul cel mai vorbitor, că viața ce bate în milioane de săteni și luminează milioane de minți agere, este capabilă de puternice avânturi și creații, că ea nu se aseamănă cu viața altor neamuri și că este deci vrednică să fie păstrată și înălțată, pentru armonia și desăvârșirea lumii”.

„Firea specifică și însușirile Neamului românesc, scoase în evidență în modul cel mai precis prin studiul satelor, formează legitimitatea existenței noastre culturale în istoria și dreptul de a trăi politicește deosebit și cu toată demnitatea alături de State și popoare mai mari ca număr”.

„Știința Națiunii va activa orice mișcare de prefacere în bine a țării, descoperind condițiile și puterea de viață și formând conștiința de sine a nației; conștiința că nu suntem o cultură și un Stat cu forme de viață luate după cele din Apus, cu o viață socială, economică, culturală și politică de obârșie imprumutată, ci o adevărată țară, în care locuiește un adevărat popor, pe care nimeni nu are dreptul a le lăsa la o parte și a le desconsidera. Știința satelor, înlăturând simplele bune intenții și încercările răslețe sau întâmplătoare, va cere și postula pentru România o cultură și o politică proprie geniului național”.

„In lumina acestui dinamism amplificator, monografia sociologică concepută de noi și expusă aici sau în lucrările elevilor noștri, nu însemnează decât un program de lucru, pentru a cărui realizare facem apel la toate forțele vii și creatoare ale națiunii”.

Publicăm acest articol în organul Asociației Generale a Notarilor Comunali din România, cu gândul la prețiosul sprijin ce pot găsi cercetările monografico-sociale la intelectualii dela sate: preotul, notarul, învățătorul, medicul de circumscripție și studenții în vacanță sau în așteptarea unui plasament.

Credem că va veni timpul când toți intelectualii satelor noastre se vor organiza în cadrul Institutelor Sociale regionale și sub directivele lor în echipe fixe social-monografice și punându-se la curent cu metodele și tehnica cercetărilor monografice, ei vor contribui cu munca lor la o campanie uriașă de cunoașterea satului.

În această revistă un domn notar din jud. Sibiu a publicat recent un articol în care preconiază contribuțiunea notarilor la ținerea unui „jurnal de istorie locală” în care „se va înscrie evenimentele cele mai însemnate înregistrate într’un an” din viața co-

munei respective. (v. F. Ungar: Actele de stare civilă în comuna rurală, Rev. Adm. Rom. No. 1/936).

Dela propunerea aceasta până la cercetările monografico-sociologice nu este decât un pas: intelectualii dela sate vor îndeplini o misiune mult mai utilă adunând documente sociologice decât rezumându-se la rolul de cronicari al unor evenimente istorice ce se produc la rare intervale în viața satului, evenimente de minisculă importanță față de cercetările sociologice sistematice.

Notarul dela sate va da o contribuțiune foarte prețioasă cercetărilor monografico-sociologice studiind fenomenele juridice și politico-administrative ale satului.

Deoarece aceasta este contribuțiunea noastră în calitate de juriști la cercetările monografice sociologice, vom arăta în cadrul acestui articol felul cum a lucrat Secțiunea Juridică a Institutului Social Banat-Crișana la ancheta monografică din comuna Sârbova (jud. Timiș-Torontal).

Secțiunea Juridică a Institutului Social Banat-Crișana de sub prezidenția Dlui Ing. Const. C. Teodoreseu, Rectorul Școalei Politehnice din Timișoara, s’a înființat în vara anului 1935 din inițiativa distinsului jurist și om de o rară putere de muncă și cultură superioară Dl Dr. Alexandru Marta, Prim-Președintele Curții de Apel din Timișoara, secundat de Vice-președintele Institutului, Dr. C. Groșoreanu, avocat și f. primar al Municipiului Timișoara, și alți membrii neobosiți ai Institutului.

Imediat după înființarea ei, Secțiunea Juridică a stabilit programul de lucru al Secțiunii la ancheta monografică ce a avut loc între 15 Aug.—2 Sept. 1935 în comuna Sârbova (jud. Timiș-Torontal) întocmindu-se listele și chestionarele monografice cu ajutorul cărora se face ancheta.

În aceste chestionare s-au cuprins toate întrebările ce vor fi puse persoanelor anchetate cu privire la viața juridică și administrativă a satului.

Centralizarea datelor obținute prin aceste chestionare se va face în formă de raport din partea șefilor de echipe, iar rezultatul va fi cuprins și integrat în Monografia socială a Comunei Sârbova.

Iată conținutul listelor și chestionarelor :

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secțiunea Juridică. Ancheta monografică din comuna Sârbova (jud. Timiș-Torontal) 12 Aug.—2 Sept. 1935.

Lista născuților din comuna Sârbova. Lista cuprinde următoarele rubrici: No. de ordine; Data nașterii; Sexul; Religia; Originea etnică; Legitim; Recunoscut; Legitimat; Adoptat; Vârsta și ocupațiunea: tatălui, mamei; Observațiuni.

Lista căsătoriilor din comuna Sârbova. Lista cuprinde următoarele rubrici: No. de ordine; Mirele: vârsta, religia, originea etnică. De câte ori a fost căsătorit. Domiciliul; Mireasa: vârsta, religia, originea etnică, De câte ori a fost căsătorită, Domiciliul, Divorț, Data înregistrării; Observațiuni.

Lista morților din comuna Sârbova. Lista cuprinde următoarele rubrici: No. de ordine, Data, Sexul, Religia, Originea etnică, Starea civilă, Cauza morții, Domiciliul, Observațiuni.

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secția Juridică. Ancheta monografică din comuna Sârbova (Jud. Timiș-Torontal) 15 Aug.—2 Sept. 1935. Cap. I. Celibatul. Data: Nr. casei: Numele și pronumele: Porecla: Vârsta: Religia: Originea etnică: Ocupațiunea.

1. Cine locuiește în gospodărie?
2. De ce nu te-ai căsătorit? (cauza, încercări nereușite, boală, etc.)
3. Viața sexuală? (Abstinență, legături sexuale cu femeii în sat și la oraș).
4. Cunoști primejdia și urmările legăturilor extra conjugale? (Adulter, copii naturali, procese pentru alimentarea lor, avort, boli venerice, etc.)
5. Ai de gând să te căsătorești în viitor?
6. Cine te îngrijește? (Mâncare, spălat, curățit, etc.)
7. Câtă avere ai și cui ai de gând s'o lași după moarte, în caz că până la acea dată nu te-ai căsătorit?
8. Părinții D-tale erau căsătoriți legitimi și câți copii au avut? Au rămas și alți frați sau surori necăsătoriți?

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secția Juridică. Ancheta monografică din comuna Sârbova (Jud. Timiș-Torontal) 15 Aug.—2 Sept. 1935. Cap. II. Concubinajul.

Nr. Casei: Data: Numele și pronumele: Informatorului: Concubinei: Porecla: Vârsta: Religia: Originea etnică: Starea civilă anterioară concubinajului:

1. De când trăiește în concubinaj?
2. Din ce cauză ai intrat în concubinaj și nu te-ai căsătorit legitim? (Lipsa vârstei legale pentru căsătorie, căsătorie anterioară nedeșfăcută, bătrânețe, etc.)
3. Câți copii s'au născut din concubinaj?
4. Ce faci cu averea câștigată împreună cu concubina?
5. Ce dispoziții vei lua pentru caz de moarte sau de părăsire voluntară, relativ la copii, concubină, avere, etc.?
6. Ai mai trăit în concubinaj, cum s'a terminat, care-i soarta concubinei și a copiilor?

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secția Juridică. Ancheta monografică din Comuna Sârbova (Jud. Timiș-Torontal) 15 Aug.—2 Sept. 1935. Cap. III. Căsătoria.

Data: Nr. casei: Numele și pronumele: Porecla: Vârsta: Religia: Originea etnică: Starea civilă anterioară căsătoriei: Ocupația:

A) Logodna.

1. În ce împrejurări ți-ai cunoscut soția?
2. Cum te-ai împrietenit cu ea?
3. Cine și cum te-a pețit?
4. Ce rost aveau persoanele însoțitoare?
5. La cât timp după pețit te-ai căpărit?
6. Cine a fost de față, ce au făcut și ce rost aveau persoanele însoțitoare, asupra căror chestii s'au înțeles la căpară?
7. Ai primit căpară sub ce formă și dela cine?
8. Părinții te-au logodit de mic și la ce vârstă?
9. Ce relații ai avut cu logodnica în timpul logodnei? (Relații sexuale cu învoirea părinților, etc.)
10. Ai umblat la alte fete în timpul logodnei?

B) Încheierea căsătoriei.

1. La ce vârstă te-ai căsătorit?
2. La cât timp după logodnă te-ai cununat?
3. Ai făcut contract de căsătorie?
4. De ce neam și ce religie ți-e soția?
5. De ce te-ai căsătorit cu neam străin?
6. Din ce sat ți-e soția?
7. La cât timp după logodnă ați început conviețuirea și cum?
8. Ați făcut nuntă în ziua când ați început conviețuirea și cum? (Cine a plătit cheltuielile de nuntă și cât au fost de mari?)
9. Când ați făcut cununia?
10. Ești cununat și la biserică?
11. De ce nu te cununi la biserică?
12. Te-ai căsătorit cu dispensă de vârstă, cu ce scop?
13. Ai dat ceva avere soției când te-ai căsătorit?
14. Cu ce scop te-ai căsătorit și ce rol au avut părinții la încheierea căsătoriei?
15. După ce criterii ți-ai ales soția? (Dragoste, înmulțirea neamului, nevoia brațelor de muncă în gospodărie, nevoia sexuală, frumusețe, bună purtare, alte însușiri).
16. Zestre ai căpătat și în ce consistă?
17. Cine ți-a constituit-o?
18. Cine e proprietar la cartea funduară al zestrei?
19. Câți copii ai?
20. La câtă vreme după căsătorie ai avut primul copil?

21. De ce ai născut târziu copii și numai atâți?
(Cine s'a opus?)

22. Ai copii adoptați și de ce i-ai adoptat?

23. Opinii, justificări?

24. Ce crezi despre familie?

25. Ce crezi despre rolul soției?

C) Relații personale în sânul familiei.

1. Câte familii trăiți sub acelaș acoperiș? Trăiți la un loc sau în apartamente separate?

2. După căsătorie și-ai instalat gospodărie proprie? De ce nu și-ai instalat?

3. Cine e stăpân în casă?

4. Pe ce își întemeiază puterea?

5. Cine dispune asupra educației copiilor?

6. Cine se îngrijește de căsătoria copiilor?

7. Cine judeca certurile dintre membrii familiei?

8. Soția își urmează bărbatul când se așează în mod vremelnic în alta parte?

9. Ce drepturi sunt recunoscute ginerului în casă?

10. Dar nurorii?

11. Ce obligații au ginerile și nora?

12. Ce rol are nașul în viața familiei?

D) Relații materiale în sânul familiei.

1. Din ce se compune averea familiei? (Avere moștenită, cum s'a moștenit? Avere donată, cum s'a donat? Avere achizită, cine a dobândit-o și cum?)

2) Cine este proprietarul de carte funduară al averii familiale?

3. Cine chivernisește această avere?

4. Dacă soția are avere separată și cine o administrează?

5. Cum se stăpânește averea, separat sau în comun?

6. Cine distribue munca în sânul familiei?

7. Când se retrage capul familiei dela conducere, cum și cui transmite acest rol?

8. Cum și cui se transmite casa și averea strămoșească?

9. După ce norme își alege capul familiei urmașul?

10. Cum ai intrat în posesiunea bunurilor mobile și imobile?

11. Cum aperi posesiunea bunurilor mobile și imobile?

12. Dacă ai fost conturbat în posesiunea averii tale și cum s'a produs această conturbare?

13. Avera este sau a fost grevată de vre o servitute personală sau reală în favoarea cui?

14. Când și cum a luat ființă, cum s'a îndeplinit, cât a durat și cum s'a stins?

E) Obligațiuni.

1. Câtă datorie ai și față de cine?

2. Când ai făcut datoria și pentru ce?

3. În ce formă și condițiuni ai contractat datoria?

4. Ce dobânzi ai plătit?

5. Ai plătit regulat dobânzile?

6. Din ce venituri ai plătit dobânzile? (Ai putut plăti dobânzile din venitul capitalului împrumutat?)

7. În cât timp ai restituit suma împrumutată?

8. De ce n'ai restituit-o la timp?

9. Ai fost improcesuat, cum s'a terminat procesul și câte cheltueli ai avut?

10. Cine a fost avocatul creditorului și cine a fost avocatul D-tale?

11. Cum te-a tratat unul și altul?

12. Legea de conversiune cu câte datorii te-ai scris și față de cine?

13. Cum și în ce termen le-ai convertit?

14. Cât ai cheltuit cu declarațiile și procesele de conversiune?

15. Ce efect a avut conversiunea asupra situației averii D-tale?

16. Ai mai contractat vre-un împrumut dela 1931 încoace? Dela cine și în ce condițiuni?

17. Dacă ai avea nevoie de bani, de unde și cum și-i procuri?

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secția Juridică. Ancheta monografică din Comuna Sârbova (Jud. Timiș-Torontal). Cap. IV. Reforma agrară.

1. Cât pământ ai primit dela reforma agrară?

2. Când l'ai primit, cât pământ propriu aveai?

3. Ce inventar agricol aveai atunci, cum și-l ai complectat?

4. Cât pământ ai de tot?

5. Când și din ce cauză ai cumpărat sau ai vândut pământ după ce ai fost improprietar?

6. Cum și-ai lucrat pământul? (Cu familia, cu zilieri, în arendă și ce veniți aducea?)

7. Alte venituri mai ai?

8. Ai achitat Statului costul pământului?

9. Câte datorii și câte credite ai și de ce le-ai făcut?

10. Câți copii ai, când sau născut și de ce nu mai faci?

INSTITUTUL SOCIAL BANAT-CRIȘANA. Secția Juridică. Ancheta monografică din Comuna Sârbova (Jud. Timiș-Torontal) 15 Aug.—2 Sept. 1935. Cap. V. Drept Public.

A) Drept constituțional.

Ce noțiuni are persoana anchetată asupra următoarele chestiuni și unde le-a însușit:

1. Organizarea Statului Român (cele trei puteri).
2. Libertățile cetățânești.
3. Drepturile cetățânești.
4. Obligațiunile cetățânești.

B) Drept administrativ.

1. Informațiuni de luat dela autoritățile administrative locale (comunale) :

1. Are comuna post de jandarmi?
2. Garzi comunale aveți și câți?
3. Ce măsuri ați luat contra incendiilor?
4. Aveți pompieri? Ce instrument au și de câte ori au intervenit, cu sau fără succes?
5. Cum este organizat hornăritul în comună, are comuna singură hornar sau împreună cu alte comune vecine?
6. Ce măsuri s'au luat pentru evitarea inundațiilor, epidemiilor și epizoțiilor?
7. Sunteți în stare să dați primul ajutor în caz de accidente?
8. Are comuna teren de educație fizică? (Legea din 4 Sept. 1929).
9. Care este rolul de fapt a primarului în consiliul comunal? Cum este secondat de notar?
10. Consilieri comunali ce ce contribuie la aducerea hotărârilor, au opinii separate?
11. Deciziunile Consiliului Comunal au fost anulate de către autoritatea tutelară sau Jurisdicțiunea Administrativă, în câte cazuri și pentru ce?
12. Prefectul și pretorul fac controlul administrației comunale și ce des vin în comună?
13. Aveți închisoare comună?
14. Caselè sunt numerotate?
15. Se dau autorizații de construcție și se respectă alinierea?
16. Incorporări de fapt ale domeniului public au avut loc?
17. Aveți pădure și pășune comună și cum se administrează?
18. Aveți turme, cirezi a comunei?
19. Aveți animale de rasă pentru reproducerea și îmbunătățirea rasei?
20. Are comuna instalații agricole, vălăuri, adăposturi, grajduri? (Legea din 25 Aprilie 1928).
21. Aveți abatori comună?
22. Ce măsuri se iau împotriva câinilor și pisicilor vagabonde?
Animale sălbatice fac pagube în recoltă? Cum vă apărați?
23. Câți contravenți sunt la legea Monopolului Alcoolului și suma amenzilor totale?
24. Câți contravenienți la Monopolul produselor C. A. M. și suma amenzilor totale?
25. Au făcut apeluri și cine le-a redactat. Câte au fost admise și câte au fost respinse?

26. Câte restanțe sunt la plata impozitelor și pe care ani?

27. Ce taxe a înființat comuna prin regulamentele? Au fost aceste taxe aprobate sau respinse de autoritatea tutelară sau de instanțele de jurisdicție administrativă? (Observațiuni eventuale asupra bugetului comunei).

28. Câte apeluri la impunerea s'au făcut, cu sau fără succes?

29. Câte scăderi sau reduceri la impozite a decursul ultimilor ani?

30. Câte sechestre și licitații?

31. Câte contestații la urmărire?

32. Câți înscriși are comuna în listele electorale?

33. Câți au votat?

34. Are comuna cimitiriu comună?

35. Aveți gropi cu văr pentru îngroparea hoiturilor de animale?

36. Au făcut locuitorii comunei vre-o prestațiune în natură pentru refacea și întreținerea drumurilor?

37. Curățiți și udați ulița și drumul? Curățiți șanțurile? Reparați podurile?

38. Drumurile sunt practicabile?

39. Sunt drumurile sădite cu arbori și cum sunt păziți arborii de stricăciunile animalelor și oamenilor?

40. Locuitorii comunei au contribuit la zidirea sau repararea bisericii sau altor clădiri și monumente publice și în ce a constatat această contribuție?

41. Au fost cazuri de expropriere pentru cauză de utilitate publică? S'a plătit indemnizația prealabil și cât?

II. Intrebări a se pune anchetaților.

42. Ai făcut vre-o plângere (cerere) la primar, prefect, Ministru, pentru ce și cum s'a rezolvit?

43. Ai fost la București la Ministru, cu ce cerere și cum s'a rezolvit?

44. Ai avut proces împotriva Comunei sau Statului la Comitetul Local de Revizuire sau la alte instanțe (Judecăți) și cum s'au terminat?

45. Cât te-a costat procesul? Ai avut avocat sau nu?

46. Vin des jandarmi în comună?

47. Ai făcut vre-un denunț la Șeful de post și cum s'a cercetat cazul?

48. Cum fac jandarmii interogatoriile? V'au bătut?

49. Cum trăiți cu jandarmii?

50. Ai drept de vânat și port armă?

51. Ai drept de pescuit?

52. S'au făcut abuzuri cu eliberarea acestor permisiuni?

53. Ai drept de vot? Ai carte de alegător?
 54. De ce nu ai fost trecut în listele alegătorilor?
 55. Ai votat?
 56. Ai vre-o plângere sau nemulțumire în contra Administrației?

C) Drept Administrativ Cutumiar.

57. Bătrâni satului judecă și în ce pricini?
 58. Se consultă bătrânii când e vorbă a se lua vre-o măsură de interes obștesc?
 59. Claca există încă?

*

Incheiem acest articol cu ferma convingere, că prin realizarea programului măreț al Institutului Social Român, se va ajunge, într'un timp relativ scurt, la cunoașterea realităților românești, iar legiutorul se zădărnicește de atâtea nevoi ale satului românesc — semnalate de sociologi în mod obiectiv și științific — va ști să vindece multe rele ce persistă la noi din cauza încoerenței ce domină în conducerea Statului. Or această încoerență este tocmai rezultatul unei necunoașteri a realităților românești.

În Germania orice titrat (medic, avocat, inginer, etc.) nu obține diploma de exercitare a profesiei fără a fi îndeplinit în prealabil un stagiu de un an la țară, deci un serviciu civil obligatoriu.

La noi prăpastia între oraș și țară este foarte

mare, orășanul nu își cunoaște satul, leagănul poporului românesc.

Starea sanitară a țăranului nostru lasă de dorit și în unele regiuni este cât se poate de critică, în materie de moralitate infantilă am bătut toate recordurile, felul de alimentație a țăranului este mediocru, lucrările de interes obștesc la sate sunt aproape inexistente, etc.

O echipă de tineri intelectuali eșiți de pe băncile facultăților sau școlilor, obligați să facă un stagiu de serviciu civil la țară ar contribui, sub o înțeleaptă conducere, la ridicarea nivelului civilizației satelor. La fel și un interes social față de țărani din partea intelectualilor dela sate ar vindeca multe răuri ale satului românesc.

Intelectualii dela sate trebuie să fie însuflețiți de o înaltă misiune ce au de îndeplinit la țară, să nu cadă în inactivitatea și indiferența ce liniștea prea mare dela sate predispune pe orice intelectual obișnuit cu o viață mai intensă, să caute să fie de folos sub raport social colectivității din care toți facem parte.

Or tocmai cercetările sociologice vor putea da intelectualului dela sate un sentiment de mulțumire sufletească ce trebuie să simțim cu toții atunci, când avem convingerea că am fost utili societății și poporului nostru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Asociațiile administrative.

Importanța lor. Sistemul noii legi administrative. Ce ar trebui să cuprindă o bună organizare administrativă.

de : Alexandru I. Movilă, primpretor.

Dacă ușor se poate constata situația precară a comunelor noastre, care se zbat în nevoi de tot felul, nu tot așa de ușor se pot afla posibilitățile de îndreptare, mai ales în vremurile de criză prin care trecem.

Veniturile Statului fiind micșorate din an în an, nu peste mult timp v'om ajunge la descongestionarea Statului de toate serviciile și subvențiile care privesc interesele pur locale, ca: spitale, școala, biserică, drumuri, etc.; iar județelor și comunelor le va rămâne sarcina să le întrețină.

Deaceia, autoritățile locale trebuiesc obișnuite să-și întrețină singure serviciile de care se folosesc direct și îndrumate astfel ca interesele locale să se desvolte și să progreseze în toate direcțiunile, în măsură trebuințelor lor; trezindu-se cât mai mult inte-

resul pentru binele obștesc.

Măsura asocierii comunelor este dintre cele mai nimerite, prezentându-se ca o instituție de progres, care răspunde nevoilor simțite de comunele noastre.

O scurtă privire retrospectivă. Principiul asocierii comunelor este recunoscut în legislația noastră începând în legea comunală din Aprilie 1887, care dă dreptul comunelor rurale să se asocieze pentru executarea lucrărilor și crearea serviciilor obligatorii.

Prin legea din 1904, s'au înlocuit asociațiunile cu așa numitele **cercuri**, cuprinzând comunele cu un venit mai mic de 8.000 lei anual. Aceste cercuri, erau obligate să înființeze o infirmerie și să plătească un agent sanitar, un jandarm pedestru și o moașă.

Legea din 1908 reînființează asociațiunile în scopul de a executa și întreține tot felul de lucrări de utilitate publică, culturală sau economică, după modelul sindicatelor de comune din Franța, însă cu deosebirea că în legea română asociațiunile comunale n'aveau personalitatea juridică.

Asocierea se hotăra de consiliul comunal respectiv cu aprobarea delegațiunei județene. Asociația era condusă de o adunare deliberată, care hotăra lucrările de executat, contribuția fiecărei comune, precum și modul de administrare. Aceasta adunare deliberantă era prezidată de administratorul de plasă, când era vorba de comune făcând parte din aceiași plasă, și de către Prefect în celelalte cazuri.

Hotărârile erau supuse aprobării consiliilor comunale respective și delegațiunei județene, cu dreptul de apel la Ministerul de Interne.

Totuși, toate aceste asociațiuni, sau cercuri, din legislația noastră, erau numai simple întruniri de fapt, fără personalitatea juridică.

Mai târziu, legiuitorul, deși a recunoscut neajunsurile isvorâte din lipsa de personalitate juridică a asociațiilor, prin legea din 1910 nu le-a înzestrat cu această personalitate, ci a investit pe prefect cu dreptul de a reprezenta interesele asociațiilor. Astfel, prefectul contracta cu terții, executa bugetul și deciziunile asociațiilor.

Deabea Legea pentru unificarea administrativă din 1925 — care dă dreptul comunelor și județelor de a se asocia între ele, cu Statul, sau chiar și cu particularii pentru un scop determinat, — acordă acestor asociațiuni o personalitate juridică cu un patrimoniu și cu organe proprii de conducere. După această lege, asocierea putea avea ca scop: să execute, să creieze sau să întrețină lucrări publice; iar asocierea cu particularii, urmărea comercializarea întreprinderilor cu caracter economic.

Legea administrației locale din 1929, a extins dreptul de asociere, creindu-se așa numitele asociațiuni județene generale, din cuprinsul unui directorat, pentru executarea de lucrări și înființarea de instituțiuni de interes regional.

Asociațiunile județene generale n'au avut timpul să-și dea roadele, fiind desființate odată cu directoratele regionale prin legea din Iulie 1931.

După cum vedem, atât legiuitorul din 1925, cât și a cel din 1929, și-au dat seama de rolul important ce-l au aceste asociații în viața locală și le-a dat o structură mai potrivită, spre a putea răspunde nevoilor atât de simțite de comunele noastre.

Ambele legi au căutat să extindă scopul asociațiilor, pentru a putea satisface toate interesele și nevoile locale și mai ales, pentru realizări de lucrări, servicii și întreprinderi de ordin economic, sanitar, sau cultural. Ele au fost recunoscute ca institu-

țiuni publice și investite cu personalitatea juridică, adică cu drepturi și obligațiuni depline.

Înființarea asociațiilor se autoriza de Ministerul de Interne cu avizul Comitetului central de revizuire, iar constituirea lor se făcea pe bază de statute, în care trebuia să se arate: scopul, studiul, modul de administrare, consiliul, durata mandatului delegaților, funcționarea consiliului, poliția ședințelor și modul de votare, veniturile, bugetul, alegerea organelor executive, numirea și revocarea personalului, cazurile și modalitățile lichidării, etc.

Regulele privitoare la deliberările consiliilor comunale, puteau fi aplicabile și la deliberările asociațiilor, iar hotărârile luate, erau supuse aceluiași aprobări. Deasemeni, regulele de contabilitate comunală, erau aplicabile și contabilității asociației.

Contribuția comunelor era obligatorie pe tot timpul asocierii.

Din toate aceste rezultă că, legiuitorul dela 1925 încoace, nu numai că recunoaște dreptul de asocierea comunelor, dar înzestrează aceste asociațiuni cu puterea și mijloacele necesare pentru a putea satisface toate interesele și nevoile vieții locale.

Comunele aveau libera inițiativă să hotărească de a se uni cu altele, formând o asociațiune. Pentru asociațiunea autorizată de Minister și constituită legal, contribuțiunea comunelor asociate devenea obligatorie pe tot timpul asocierii în limitele fixate prin statute. Județul putea afecta asociațiunei — la trebuință — o parte din veniturile sale. Asociațiunea putea să voteze și zecimi adiționale speciale.

Legiuitorul, când a înscris aceste dispozițiuni, a fost inspirat de atâtea și atâtea nevoi locale, care așteaptă să fie îndeplinite și nu se pot realiza decât pe această cale.

Sunt dintre acei care am luat inițiativa și am înființat o astfel de asociațiune în județul Mehedinți și în mai puțin de un an am dovedit puterea ei de înfăptuire prin inaugurarea unui palat administrativ, care a costat aproape un milion și cuprinde: birouri pentru pretură și toate celelalte servicii ale plăși, o sala mare de confrință administrative și locuință pentru primpretorul conducător.

Iată deci ce a putut realiza o asociațiune în mai puțin de un an și cât s'ar mai putea înfăptui prin asociere, mai ales dacă există o bună înțelegere și o strânsă colaborare între toate autoritățile publice din plasă. Proverbul „Unirea face puterea” își are aci cea mai bună aplicare, numai cu acest crez, care stă la baza sociabilității omenești, se poate păși în viața locală spre progresele civilizației.

Am credința că, numai prin asociere comunele vor ajunge să-și înzestreze instituțiunile cu localuri proprii demne, vor construi și întreține spitale, șco-

li, drumuri, vor putea procura locuitorilor instrumente agricole, semințe, animale de reproducție, vor face canalizări, drenări, plantări, etc. Statul ne mai putând suporta și aceste cerințe în plus.

Sistemul proiectului legii administrative. Proiectul legii administrative se ocupă prea puțin de aceste instituțiuni. Inițiativa asocierii nu o are decât prefectul, iar prin componerea comitetului de conducere sediul asociațiunilor nu poate fi decât la reședința județelor.

Veniturile asociațiunii s'au restrâns numai la contribuția comunelor asociate și nici această contribuție n'a fost declarată ca obligatorie.

Nu s'a prevăzut norme privitoare la modul de administrare și nici obligațiunea de a se constitui în baza unui statut. Tutela a fost dată Ministerului de Interne.

În proiectul inițial asociațiunile n'au nici personalitatea juridică. Ele s'au investit cu această personalitate de către comisiunea camerei prin adăugarea capitolului IV, art. 175.

După cum vedem autorii proiectului au revenit, în mare parte la sistemul legilor din 1908 și 1910, au limitat dreptul de inițiativă la asociere, asociațiile sunt supuse unei tutele îndepărtată și nu sunt investite cu puterea și mijloacele necesare să poată întreprinde o operă serioasă de progres pentru a schimba situația atât de precară a comunelor noastre.

Dacă sub regimul legilor vechi nu s'au putut realiza multe asociațiuni, pentru a se putea aprecia îndeajuns utilitatea și puterea lor de înlăptuire, prin noul proiect, nu numai că nu li s'au adus vre-o îmbunătățire, menită să stimuleze comunele să se asocieze, dar s'au înlăturat și dispozițiunile bune ale legilor din 1925 și 1929.

Ce ar trebui să cuprindă noua lege administrativă. Fiindcă prin noul proiect se urmărește o schimbare profundă administrației, transformându-i într-un organism viu de progres, cu o mentalitate nouă, care să dea impuls activităților sociale și să patronize eforturi creatoare, socotesc că asociațiunile bine organizate, pot fi cel mai prețios auxiliar în înlăptuirea acestui mare deziderat al legii.

Asociațiunile trebuiesc astfel organizate, încât să poată fi cu ușurință înființate la nevoie. Inițiativa înființării să fie lăsată atât consiliilor comunale, cât și organelor de Stat, începând cu pretorul pentru comune din aceeași plasa, prefectul pentru comunele din județ și Ministru de Interne pentru județe.

Să se asigure asociațiunilor mijloacele necesare prin contribuția obligatorie a comunelor asociate pe tot timpul asocierii, prin subvenții dela județ și prin înființare de cote adiționale suplimentare în caz de trebuință.

Să se prevadă norme precise privitoare la administrarea asociației, dreptul de inițiativă și deciziune și un organ de tutelă și control cât mai apropiat.

Amendamente la proiectul de lege administrative.

Art. 167 trebuie redactat astfel : „În interesul general al populațiunii, prefectul pentru comunele din județ și pretorul pentru comunele din aceeași plasă, cu votul consiliilor respective, va putea asocia în parte s'au în total comunele cele aparțin. Tot astfel, prefectul, cu votul consiliului județean va putea face și asocierea comunelor cu județul.

Înființarea asociațiunii comunelor din aceeași plasă se autoriză de prefect, cu avizul delegațiunii județene, iar celorlalte asociațiuni se autoriză de Ministerul de Interne cu avizul consiliului județean.

Asociațiunile vor avea de scop, în deosebi, realizare de lucrări, servicii și întreprinderi de ordin economic, sanitar, cultural și edilitar pe care comunele n'ar putea să le facă singure cu mijloacele lor proprii.

Ele se vor constitui pe bază de statute, în care se va arăta: scopul, sediul, modul de administrare, organele deliberative și executive, ținerea adunărilor și modul votării, veniturile, bugetul și modul de întocmire, recrutarea personalului, modalitățile lichidării.

Asociația comunelor din județ, precum și asociația comunelor cu județul, va fi condusă de către un comitet compus din prefect, președintele consiliului județean, președintele secției de agricultură, administratorul financiar de urmărire și plăți, inginerul și arhitectul serviciului tehnic, precum și 2 primari aleși de adunarea generală a primarilor comunelor asociate.

Prefectul prezidează comitetul și reprezintă asociația în justiție.

Asociația comunelor din aceeași plasă va fi condusă de către un comitet compus din pretor, medicii de circumscripție uman și veterinar, agronomul regional, conductorul tehnic și 2 primari aleși de adunarea generală a primarilor comunelor asociate. Pretorul prezidează comitetul și reprezintă asociația în justiție.

Mandatul primarilor durează cât și mandatul lor de primar; Adunarea generală a primarilor le poate retrage ori când delegațiunea.

Art. 168 va fi redactat astfel: Asociațiile au ca venituri :

- a) Contribuția comunelor obligatorie pe tot timpul asocierii în limitele fixate în statut;
- b) Subvențiunea ce se va afecta din bugetul județului;
- c) Sumele rezultate din cotele adiționale suplimentare;

d) Ori ce alte venituri.

Iar ca cheltueli asociațiunile vor avea numai plata costului lucrărilor efectuate.

Cheltueli de personal și de local nu pot fi suportate din bugetul asociației. Membrii comitetului vor presta serviciul obligator și gratuit, iar lucrările se vor efectua de către personalul județului, plășilor sau comunelor, ca serviciul datorat, aceștia fiind obligați să execute ordinele date în interesul asociației.

La art. 175 se va înlocui alin. ultim cu urmă-

toarele alin. noi :

Organele tutelare ale asociațiilor sunt, prefectul pentru asociațiunile comunale din aceeași plasă și Ministrul de Interne pentru celelalte asociațiuni.

Regulele privitoare la deliberările consiliilor comunale sau județene, sunt aplicabile și la deliberările comitetelor asociațiilor, iar hotărârile luate se execută de către prezidentul comitetului.

Regulele de contabilitate comună sunt aplicabile și contabilității asociațiilor.

PROFESIONALE

Literatura profesională.

Recrutarea serioasă a funcționarului pe baza pregătirii științifice, înlăturându-se sistemul de „plasare a clientelei politice”, pare a deveni și la noi o realitate.

Aceasta rezultă, din măsurile ce se iau pentru complectarea vacanțelor numai cu absolvenți de școli superioare, la toate funcțiile publice.

Pregătirea științifică a funcționarului pentru cariera, căreia se dedică, nu va da însă roadele așteptate, atâta timp cât funcționarul nu va fi ținut la curent cu toate principiile și formele cari privesc viața administrativă.

Notarul comunal este acela, care în comunele rurale are menirea de a aplica și tâlcui legile.

O bună administrație cere deci ca notarul să fie un bun cunoscător al legilor pe cari să le interpreteze cât mai fidel, și îi cere ca să cunoască în toate amănunțele îndatoririle serviciului ce-i este încredințat.

Pentru ajungerea și menținerea acestei stări, după cum am spus nu este suficient a avea funcționari cu titluri de studii oricât de superioare, ci este necesar ca funcționarul să fie în continuu instruit.

Această instruire se poate face :

1. Prin conferințe și
2. Prin literatura profesională.

Conferințele vor trebui ținute pe autorități, și în acelea se vor discuta modalitățile de aplicare a legilor precum și alte chestiuni în legătură cu serviciul lor.

Literatura profesională, se pune la dispoziția

funcționarului prin biblioteci înzestrate cu colecția legilor cari privesc serviciul său, aranjate într'un mod sistematic, și alte publicații profesionale.

Bibliotecile birourilor notariale sunt lipsite de colecțiile legilor și publicațiilor de specialitate.

Colecțiile de legi publicate deavalma, fără nici un sistem, fac imposibilă cercetarea lor în diferitele probleme ce se pun notarului.

O comparație între colecțiile de legi maghiare aranjate în mod sistematic, pe specialități, însoțite de note istorice, regulamente și ordine interpretative, și Codurile administrative din bibliotecile noastre, ne dovedește lipsa oricărei acțiuni serioase în editarea colecțiilor de legi de până acum.

Cunoștințele notarului față de nevoile satelor și locuitorilor trebuiesc să fie mai multilaterale decât ale oricărui alt funcționar. Pe lângă administrator, notarul trebuie să fie: adeseori judecător în litigiile dintre locuitori, el este funcționar tutelar pentru minori și interziși, funcționar fiscal conducător al cadastrului de pământ, funcționar de poliție comunală, etc., etc. El trebuie să fie atotștiutor și pentru aceasta în viața lui trebuie încontinuu să se instruceze, să cunoască și să interpreteze legi, regulamente și ordine de interes general.

Cum va putea face aceasta astăzi, colegul tânăr din Ardeal, necunoscător al limbei maghiare, atunci când ne lipsește o publicație în limba română, care să trateze: Legea tutelară, procedura de moștenire, legea poliției de câmp, regulamentul pentru condu-

cerea evidențelor cadastrale, etc., legi maghiare menținute în vigoare și astăzi.

O bibliotecă bineinzestrată este indispensabilă pentru oricare birou notarial. Ea va trebui să cuprindă în ediții scoase după un sistem practic și unitar legile, regulamentele și ordinele de interes general și permanent, precum și alte publicații de specialitate, aranjate după materii în ordine cronologică, legate și așezate estetic.

În bugetele comunelor va trebui să se deschida în acest scop, un articol special cu destinația înzestrării bibliotecii notariatului. Prin aceasta se va ajunge nu numai la sporirea cunoștințelor notarului în interesul obștesc, dar se va încuraja și literatura profesională care e aproape inexistentă.

Ajutorului material al comunelor va trebui să i-se atașeze, ajutorul moral al Ministerului de Inter-

ne și al Prefecturilor, cari apreciind lucrările de valoare, le va recomanda administrațiilor județene și comunale, ba ar fi de dorit ca să ia chiar inițiativa editării sistematice a legilor și regulamentelor și altor lucrări de specialitate.

Aceasta e cu atât mai necesar, cu cât nu se va putea aprecia efectul unei legi noi, fără a se ajunge mai întâi la o aplicare corectă a legilor și regulamentelor de către funcționari binepregătiți, atât în ce privește cunoașterea legilor și regulamentelor ce trebuie să aplice.

Administrația de azi cere dela notarul din fruntea administrațiilor comunale cunoștințe cât mai vaste și mai temeinice, pentru menținerea și dezvoltarea cărora este indispensabilă o bibliotecă de specialitate bineinzestrată.

I. V. V., notar.

Inființarea Asociației Notarilor din Jud. Argeș.

— Cuvântările Dl. I. Ghinescu, prefectul jud. Argeș, H. Bănescu, deputat de Argeș. —

În ziua de Miercuri, 15 Ianuarie 1936, dimineața, în sala de festivități a Palatului Prefecturii, într'un cadru înălțător și sărbătorec, s'au pus bazele Asociației Notarilor și Secretarilor de Plasă din Jud. Argeș.

La această solemnitate — cea mai frumoasă din câte cunosc Notarii Argeșeni — au luat parte D-nii: I. Ghinescu, Prefectul Județului, H. Bănescu, Deputat, M. N. Pațac, P. Bucureșcu, I. Ioanin, Aur. Petruc, Popovici și Mardan — Primpretori și aproape toți Notarii din Județ.

DI Notar Gh. Franțescu, — inițiatorul ideii de constituire a Notarilor Argeșeni în Asociație, — deschizând ședința, salută prezența D-lui Prefect I. Ghinescu în mijlocul Notarilor, după ce arată scopul convocării, spune că deși asemenea încercări s'au mai făcut — în trecut — și de alți Notari, totuși ele n'au isbutit pentru că nicidecum Notarii Argeșeni n'au găsit atâta înțelegere și încurajare în această direcție ca în DI I. Ghinescu, Prefectul de astăzi. Apoi, vorbitorul mulțumind D-lui Prefect pentru bunăvoința cu care a pus la dispoziție Notarilor sala festivă a prefecturii și pentru dragostea cu care a primit să patroneze această solemnitate, declară pe DI Prefect I. Ghinescu, ca Președinte de Onoare al Asociației Notarilor din Jud. Argeș.

DI Ion Ghinescu, Prefectul Jud. Argeș, luând cuvântul, este primit cu aplauze unanime de întreaga asistență, Domnia-Sa, în cuvinte înălțătoare pentru Notari, arată că acum ea și întotdeauna, a dat

toată atențiunea sa Notarilor Argeșeni, pentru că ei meritau acest lucru, deoarece în colaborarea zilnică pe care Domnia-Sa o are cu Notarii, i-a putut aprecia cum se cuvine și s'a convins de marele rol pe care Notarii îl joacă atât în administrația județului cât și a Statului. De aceea, însăși guvernul, — care pregătește actualmente o mare reformă administrativă prin legea care în curând va fi luată în discuție la Cameră, — veghează la așezarea unei administrații cât mai corectă și mai conformă cu realitatea, fixând pentru Notari o solidă garanție de stabilitate, tocmai pentru a-l scoate de sub fluctuațiunile și nesiguranța în care a fost ținut până acum. Încheind, Domnia-Sa mărturisește că se simte foarte fericit că se găsește în mijlocul Notarilor săi și-le urează ca Asociația în care ei se constituiesc, să progreseze și să meargă în plină activitate, făgăduind din partea Domniei-Sale tot sprijinul și toată atențiunea necesară viabilității acestei Asociații.

DI M. N. Pațac — Primpretorul Plasii Dâmbovnic — mulțumește, — în numele Notarilor, — D-lui Prefect, pentru asigurarea ce a dat Asociației Notarilor.

Apoi, Domnia-Sa, vorbind despre poziția Notarului în decursul legilor administrative, în cuvinte sobre și precise, arată că Notarul de azi are mai puține drepturi decât în 1908, deoarece legea din 1929 — deși bine intenționată de legiuitor — a aruncat totuși pe Notar afară din bugetul statului, transformându-l în funcționar communal, la discreția Prima-

rilor și consiliilor sătești și mutat după gustul celui din urmă politician analfabet din comună. În acest mod, Notarul, pierzând calitatea sa de agent al puterii centrale, a pierdut și prestigiul în fața cetățenilor.

Revenind la proiectul noii lege administrative, Domnia-Sa arată că Notarii au dreptul la graduații și cum majoritatea Notarilor aflați azi în funcțiune, nu îndeplinesc condiția celor 6 clase de liceu, fixată de legiuitor, propune ca Notarii, să ceară respectarea drepturilor câștigate pentru cei care nu îndeplinesc aceste condiții, lucru care de altfel corpul Primpretorilor l-a obținut.

Închind Domnia-Sa, îndeamnă pe Notari să colaboreze în cadrul asociației pentru satisfacerea tuturor doleanțelor lor.

DI Ocnărescu Ioan, Secretarul Plășii Oltul, aduce salutul Secretarilor de plasă, arătând că numai printr'o strânsă unire se vor putea realiza toate năzuințele Notarilor.

DI P. Bucureșu — Primpretorul Plășii Pitești — arată importanța zilei pentru corpul notăresc Argeșean și își exprimă dorința că DI Prefect Ghinescu și deputat H. Bănescu, vor fi totdeauna în ajutorul Notarilor și în coci de altfel Notarii își pun toate nădejțile lor.

DI Nic. M. Bărbulescu, vorbind din partea colegilor Licențiați în Drept, — spune că aceștia să fie primiți cu toată dragostea în mijlocul notarilor netitrați, de oarece ei fiind ridicați tot dela sate, au tot dreptul să se reîntoarcă în ele, iar prezența lor să nu fie un motiv de pismă sau ură, ci dinpotrivă, o mândrie pentru Notarii cu mai puțină carte, și aceasta cu atât mai mult cu cât însuși legiuitorul, apreciind importanța funcțiunii de Notar, a înțeles s'o încredințeze în viitor unor elemente mai bine pregătite în mânuirea textelor de legi. Arată apoi, că Notarii au fost cei mai neîndreptățiți dintre toate categoriile de funcționari și propune a se întocmi un memoriu cuprinzător de toate doleanțele Notarilor, care să fie înaintat Dlui Prefect Ghinescu și mai ales Dlui H. Bănescu, fost prefect, fost Secretar general în Ministerul Interne, iar astăzi deputat și Președinte al Comisiei Camerii pentru redactarea legii administrative, — personalitate în care Notarii Argeșeni trebuie să-și pună toată nădejdea și-și manifestă convingerea că va fi cel mai aprig susținător al doleanțelor Notarilor.

DI Notar Gh. Franțescu, reluând cuvântul, după ce citește „Istoricul instituției Notarului din V. Regat” — subiect pe care-l redăm în altă parte a revistei — și pe care cititorii noștri sunt rugați să-l citească cu toată atențiunea — face din nou apel la solidaritatea numai prin asociație, — arătând că azi

toate categoriile de funcționari și-au câștigat drepturile lor numai prin asociații.

DI Notar Panaitescu Aurel, dela Dănicei, își exprimă mulțumirea că s'a putut pune bazele Asociației Notarilor în urma inițiativei colegului Franțescu, arătând că și Domnia-Sa a făcut o încercare de acest fel. Arată apoi importanța asociațiunii pentru Notari, face un călduros apel la unirea tuturor Notarilor prin asociație.

DI Deputat H. Bănescu, luând cuvântul, în aplauzele întregii asistențe, arată că a venit în mod special la această sărbătoare a Notarilor Argeșeni, deoarece ca fost prefect și Secretar General în Min. de Interne, a colaborat adeseori cu Notarii și de aceea, apreciindu-le marea lor chemare în administrația statului, făgăduiește că va da, în mod necondiționat tot sprijinul său pentru Notari, și crede că în calitatea sa actuală de Președinte al comisiei de redactarea legii administrative, la Cameră, va fi de cel mai mare folos pentru Notari, reamintind că și în trecut, când s'a votat legea administrativă din 1929, care a luat pe Notar din bugetul statului și l-a dat să fie salarizat din bugetul comunelor, prin reviste și prin presă a arătat și a prevăzut că Notarul nu va putea fi niciodată plătit la zi cu salariul său, — fapt care apoi s'a adevărit în totul și despre care Notarii cu multă durere își amintesc.

Domnia-Sa mai arată, că Notarul, deși cel mai mic slujbaş în ierarhia administrativă, totuși este cel mai prețios și de aceea, în calitatea Domniei-Sale, de raportor al bugetului Min. de Interne, va stăruia a se numi pentru fiecare comună câte un Notar, deoarece este imposibil ca un Notar să aibă în seama sa conducerea cancelarială a mai multor comuni.

Revenind apoi la cele spuse de DI Nic. M. Bărbulescu, se asociază și Domnia-Sa celor spuse de acest Notar Licențiat în Drept, arătând că aceștia sunt florile înviorătoare ale administrației viitoare, iar în ceea ce privește cele pomenite de DI Primpretor M. N. Pațac, despre neparticiparea vechilor Notari, — fără studii, — la graduații, să fie liniștiți acești Notari, că toate drepturile câștigate vor fi respectate, așa cum s'au respectat pentru Primpretori, și că la votarea legii se vor primi numeroase amendamente în acest scop. Domnia-Sa încheie, repetând că în mod necondiționat va lupta ca întotdeauna, pentru dreptatea celor mulți.

DI I. Ghinescu, Prefectul județului, mulțumește în numele Notarilor, Dlui Deputat H. Bănescu pentru grija ce o va purta în parlament pentru Notari, — spunând că Domnia-Sa este unul dintre aceia, care își ține cuvântul, care nu se lasă înfrânt și de aceea îi urează ca în Parlament să ducă la rezultat frumos toate doleanțele Notarilor.

După aceasta, pășindu-se la constituirea biroului, sub președinția de vârstă a Notarului **I. Sibiceanu**, se procedează în asistența scrutatorilor **Stănciu Ilescu** și **Nedelescu**, la epuizarea ordinii de zi.

După ce **DI Nic. M. Bărbulescu** citește și explică statutul Asociației Generale a Notarilor din România, — pe care filiala Argeș, îl adoptă în întregime, se pășește la alegerea consiliului de administrație în persoana Dilor: **Gh. Franțescu**, Președinte, **M. Stănciulescu**, Vice-Președinte și **Cassier, Nic. M. Bărbulescu, Aurel Panaitescu, I. Șerban, D. Popescu, I. Stănescu** și **Alex. Ungureanu** ca membri, cenzori titulari Dnii: **Al. Necșulescu, Iordache Marinescu** și **Taieu Emanoil**, iar ca cenzori supleanți Dnii: **Comșa Mihail, Lăzărescu Gh., Ilie Trandafir** și **Ion Duminecă**, ca Secretar.

Pentru funcțiunea de Secretar, se coaptează din sânul adunării generale **DI Ion Duminecă**, Notarul com. Pădurești.

Consiliul fixează ca taxă la Asociația generală câte 200 lei anual și cotizație la filială câte 60 lei anual.

DI Nic. M. Bărbulescu, propune și adunarea aprobă cu unanimitate, ca toți Dnii Primpretori din Jud. Argeș, să fie declarați ca membri de onoare în asociație, iar **DI Prefect** ca Președinte de Onoare.

La orele 13, toți Notarii și secretarii de piși au luat masa în comun la restaurantul Lăzărescu, însoțiți fiind și de **Dnii Mateescu** și **Dinescu** din Prefectura Argeș, cari simpatizând cu acțiunea Notarilor, i-a însoțit pe aceștia în toate acțiunile lor.

La intervenția Dilor **A. Panaitescu** și **Nic. M. Bărbulescu**, toți Notarii s'au fotografiat în grup la Prefectură, împreună cu **DI Prefect** și **Dnii Primpretorii**.

După aceasta s'au expediat telegrama **Dlui Ministru de Interne I. Inuleț**, **Dlui Stelian Popescu**, Directorul ziarului „Universul” și Președintele Ligii Antirevizioniste Română, **Dlui Inspector General Administrativ Petre Ștefănescu** și **Dlui Comșia, Președintele Notarilor din România**.

Cu această ultimă formalitate, Notarii s'au despărțit într-o frumoasă manifestare camaraderească, regretând desigur trecerea acestor elipe de înviore, însă cu dorința ca asemenea zile să sosească la intervale cât mai dese pentru Notarii Argeșeni.

Nic. M. Bărbulescu.

Constituirea Filialei Asoc. Notarilor Comunali din Județul Dorohei.

În ziua de 30 Ianuarie a. e. a avut loc în sala de ședințe a Prefecturii, întrunirea notarilor din județul Dorohei pentru reorganizarea asociației lor.

DI Dr. Valerian Petrovici, prefectul județului, prin cuvinte frumoase și pline de multă dragoste pentru corpul notarilor, mulțumește acelor care se ocupă cu trageră de inimă de gospodăria comunilor, asigurându-i de tot sprijinul Dsale în realizarea dezideratelor, — declarând ședința deschisă.

DI Artur Benin, Directorul prefecturii și **DI Gă. Movaite** primpretor, în câteva cuvinte felicită ideea acestei adunări și îndeamnă pe toți notarii să fie și deacum înainte cu demnitate factorii principali în administrațiile comunilor rurale, asigurându-i de tot sprijinul Domniilor lor în exercitarea funcțiunei cât și în lupta pentru realizarea dezideratelor.

După o frumoasă și bine documentată expunere făcută de către **DI notăr Dumitru Olaru**, cu privire la congresul general din 6, 7 și 8 Dec. 1935, la care a fost trimis ca delegat din partea colegilor din județ, arătând totodată cât de împovărat este notarul de astăzi cu atribuțiuni și răspunderi grele în schimbul unui salariu de mizerie de 1590 lei, Notarii sunt cea mai oropsită și neglijată categorie de funcționari din țară și aceasta se datorește în mare parte faptului că nu sunt organizați cum trebuie, nu numai în județul nostru, ci aproape în toată țara.

Indemnând pe toți notarii, să-și strângă rândurile, — accentuând solidaritatea de fapte și nu cea de vorbe — pentru a putea ajunge la bine chibzuite orândueli, dă cetire statutului tip primit de la Asociația generală a notarilor din România, care a fost acceptat întocmai de către adunare, constituindu-se în filială a suszisei asociații.

S'o ales ca președinți de onoare pe **DI Dr. Valerian Petrovici**, prefectul județului și **DI Artur Benin**, directorul prefecturii. Apoi s'a procedat la alegerea consiliului de administrație compus din șapte membri și anume: **DI I. Hârtopeanu, S. Ștefănescu, C. Petriu, I. Pujină, Grigore Palamaru, D. Olaru** și **M. Lăzărescu**, din sânul cărui s'a ales următorul comitet de conducere: **DI I. Hârtopeanu**, președinte; **DI I. Ștefănescu**, vice-președinte; **DI D. Olaru**, secretar și **DI I. Pujină**, casier.

Pentru verificarea gestiunei financiare, adunarea a ales o comisiune de trei cenzori și trei supleanți și anume: **DI Gh. Bălineanu, C. Meșeu, și I. Pavelescu**, cenzori; **DI C. Trufin, C. Epure** și **I. Miron**, supleanți.

După terminarea adunării, care a decurs într-o atmosferă din cele mai plăcute și de admirabilă co-

legialitate, s'au expediat două telegrame; una d lui **Ministru Inculeț** și una d-lui **Subsecretar de Stat Iuca** în conținutul următor:

Notarii din județul Dorohoiu întruniți astăzi la prefectura județului pentru reorganizarea filialei județene, vă roagă să primiți asigurarea devotamentului lor, solicitând prețiosul Dvs sprijin pentru cauza acestui corp în în preajma votării reformei administrative.

La care tot în aceea zi s'a și primit următorul răspuns:

Notarilor întruniți la Prefectura

Dorohoiu.

Mulțumindu-vă pentru sentimentele exprimate, urez filialei notarilor din Dorohoiu, realizarea dezideratelor și-i asigur de toată prietenia mea.

Ministru Subsecretar de Stat, **Iuca.**

D. C. Olariu, notar.

PUBLICAȚIUNI OFICIALE.

Prezidiul Asociației generale a Notarilor comunali din România.

Dos. No. 7/936. A. G. N. C. R.

CIRCULARA Nr. 4/936.

Tuturor Domnilor președinți de Filiale,

Tuturor Domnilor notari din Țară,

La Reședință.

Cu o deosebită plăcere Vă aduc la cunoștință, că bunii noștrii prieteni și colaboratori Dl Simion Ursu, notar în Păsăreni, jud. Mureș, Vicepreședintele Asociației noastre și președinte al Filialei Mureș, împreună cu Dl Ionel V. Vlad, notar în Archiud, jud. Mureș, secretarul Filialei Mureș, au început întocmirea unei lucrări intitulată „CODUL ADMINISTRATIV”, care va cuprinde noua Lege administrativă, cu debaterile parlamentare, adnotări, expuneri de motive, interpretări și index alfabetic.

Noi, cari zilnic vom avea de a face cu aceasta Lege, știm ce înseamnă să ai la îndemână un cod, care poate să-ți dea toate îndrumările necesare, de unde să se poată vedea interpretările din decursul debaterilor, intențiunea legiuitorului, iar cu ajutorul indexului să poți căuta la repezeală chestiunea care ne interesează.

Numai bucura ne putem că să află în sinul nostru colegi, cari i-și i-au asupra lor greaua sarcină de a întocmi o atare lucrare, dar cunoscându-le capacitatea de muncă, sunt sigur că lucrarea va satisface toate așteptările.

Insă avem și o sfântă datorință, să sprijinim pe colegii, cari au curajul a se impune în fața lumii administrative și precum dăm forțați sprijin în chestii fără nici o importanță, cu atât mai vârtos să ne ne sprijinim colegii, pentru ai încuraja la lucrări și mai mari, fiind și costul un bagatel de circa 120 Lei și va apare în condițiuni tehnice foarte bune.

Fac un călduros apel la toți Domnii Președinți de Filiale, a lua cauza la suflet, a insista — dând mai întâi Dănșii exemplu — ca fiecare coleg să facă comanda, pentru ca editorii să poată ști în câte exemplare s'o pună sub tipar, iar Domnii colegi din propria lor inițiativă, din dragoste colegială, să nu întârzie cu comanda, cum avem bani pentru alții, și pentru noi trebuie să avem.

Am nădejde că glasul meu va fi auzit și înțeles și în timpul cel mai scurt voi putea constata cu satisfacție, că ne știm face datoria și știm să apreciem munca Fraților noștrii.

Jibou (jud. Sălaj), la 7 Februarie 1936.

Președinte : **ALEXANDRU COMȘIA.**

I Drept Administrativ.

15. **NOTAR COMUNAL.** Revocarea lui de prefect în calitate de reprezentant al Ministerului de Interne, nu al județului.

Conform art. 178 și urm. din legea administrației locale, până la data 1 Ianuarie 1929, notarul era funcționar comunal, dar cu începere de la 15 Iulie 1931, a redevenit funcționar de stat, potrivit art. unic litera C. din legea de la 15 Iulie 1931, pentru modificarea legii administrației locale.

Deci la data de 31 Martie 1933, când recurentul a fost revocat din serviciu, era funcționar de Stat.

Deși cu începere de la 15 Iulie 1931, prefectul are o dublă calitate, de reprezentant al județului și de reprezentant al puterii centrale, e cert că în actul atacat de recurent, prefectul se comportă ca reprezentant al Ministerului de Interne, atunci când revocă pe notar ca funcționar la Stat.

Când deci Curtea de fond constată contrarul, că prefectul săvârșește actul ca reprezentant al județului, face o eroare grosieră de fapt și atunci când obligă pe județ să reintegreze pe reclamant, în postul său, violează textele sus citate.

În fond, pentru considerațiunea că prefectul în speță — se comportă ca reprezentant al Ministerului de Interne — acțiunea reclamantului față de prefectură trebuie să fie respinsă.

(Cas. III. Dec. No. 270 din 11 Ianuarie 1935. Preș. D-lui C. Crăciunescu, consilier).

16. **CONTENCIOS ADMINISTRATIV.** Jurisdicțiune obiectivă, nu numai subiectivă. Caracterul hotărârilor contencioase. Caracter de generalitate. Opozabilitatea lor „erga omnes”. Autoritatea lucrului judecat.

ÎN FAPT: E. V. licențiată în farmacie, întinzând acțiune în contencios contra refuzului Ministerului Sănătății de a-i concesiona o farmacie în comuna P., Curtea de Apel din București s. I-a prin decizia No. 124 din 1931, i-a admis acțiunea, iar Ministerul, în executarea acestei decizii, a dat decretul regal No. 2709 din 1931, prin care acordă D-nei E. V. dreptul de a înființa o farmacie în comuna P. — M. Z. farmacist din comuna P. intentează la rândul său acțiune în contencios contra ministerului Sănătății, cerând anularea aceluși drept, ca fiind ilegal, întrucât numita d-na nu avea calitatea de a obține farmacie, nefiind farmacistă dirigință și neavând examenul de capacitate; în afară de aceasta, comuna P. fiind comună urbană și având numai 3837 locuitori, nu se mai putea înființa o a doua farmacie.

Curtea de Apel București s. II-a înducând această acțiune o admite prin decizia Nr. 229 din 1933, constatând că deciziunea No. 124 din 1931, pe baza căreia Ministerul a acordat d-nei E. V. concesiunea unei a doua farmacii în P., nu poate constitui autoritate de lucru judecat, deoarece prin ea Curtea de Apel a examinat situațiunea legală de la data introducerii acțiunii, când era în vigoare în momentul legii sanitare din 1926 și a făcut abstracție de legile în vigoare în momentul judecării acțiunii; or, nu se poate susține că prin simplul fapt al înregistrării unei petiții la instanța de contencios administrativ, particularul, care cere recunoașterea sau constatarea unui drept, dobândit acest drept — în ipoteza când acțiunea i-s'ar admite, nu numai față de toată lumea, dar și împotriva legilor de ordine publică, ce se vor publica în viitor; că — continuă curtea de fond — pârâta n'a contestat că controlul comerțului farmaceutic, este o chestie de ordine publică și întrucât de la data intentării acțiunii de către E. V. și până la executarea deciziunii obținute s'a schimbat și legea sanitară și legea administrativă, comuna P. devenind din rurală urbană, Ministerul nu mai putea executa sub imperiul noilor legi și cu călcarea normelor din aceste legi, o hotărâre care se raporta la alte condiții și la altă realitate de drept public, ei trebuia să execute numai noua lege în vigoare singura obligatorie pentru el.

Recurenta E. V. susține, că Curtea de Apel ar fi omis să se pronunțe asupra obiecțiunii că acțiunea în contencios a lui M. Z. ar fi inadmisibilă, întrucât Decretul Regal de concesionarea unei a doua farmacii în P. n'ar constitui un act spontan din partea Ministerului, ci a fost dat în executarea deciziei Curții de Apel București s. I-a No. 124 din 1931.

Se mai plânge de violarea autorității lucrului judecat, de exces de putere, lipsă de bază legală și de violarea principiului nereetroactivității legilor, arătând că întrucât prin decizia No. 124 din 1931 s'a stabilit că întrunește condițiunile legale de a i-se acorda concesiune de farmacie în comuna P., și deoarece această decizie constituie autoritatea de lucru judecat *erga omnes*, în mod greșit, Curtea de Apel a admis acțiunea în contencios a lui Z., anulând concesiunea acordată recurentei.

ÎN DREPT: Potrivit principiilor care guvernează materia contenciosului administrativ, instanțele de contencios exercită cu ocaziunea judecării

unei acțiuni pentru anularea unui act de autoritate, pe lângă o jurisdicțiune subiectivă din punct de vedere al vătămării unui drept al reclamantului, dar și o jurisdicțiune pur obiectivă, în care caz misiunea lor este de a cerceta în abstract chestiunea de legalitate, de drept obiectiv, a cărei caracteristică esențială este generalitatea și impersonalitatea.

Deci anularea de către aceste instanțe a unui act administrativ de autoritate nu se poate concepe decât ca o nimicire a lui în existența sa obiectivă în mod absolut, ceace înseamnă că hotărârile pronunțate de instanțele contencioase în anularea unui act administrativ de autoritate sunt opozabile erga omnes, iar nu numai față de părțile, care au fost citate în proces.

Aceleași caracter și aceleași efecte le au hotărârile instanțelor de contencios și atunci când, ca în speța, ele sunt chemate să se pronunțe asupra legalității sau ilegalității refuzului unei autorități de a recunoaște și acorda petiționarului un drept oarecare.

În adevăr și în asemenea cazuri instanțele de contencios exercită, pe lângă o jurisdicțiune subiectivă cu privire la vătămarea dreptului pretins de reclamant, dar și o jurisdicție pur obiectivă la constatarea legalității sau ilegalității refuzului autorității și care jurisdicțiune, cum s'a arătat mai sus, are caracterul de generalitate și impersonalitate, fiind opozabilă erga omnes.

Acesta fiind caracterul și efectele hotărârilor pronunțate de instanțele contencioase atât în acțiunile pentru anularea unui act administrativ de autoritate, cât și cu ocaziunea judecării legalității sau ilegalității refuzului unui autorități de a recunoaște și acorda reclamantului un drept ce-l pretinde, urmează a se decide în speță, că deciziunea Curții de Apel București s. I-a cu No. 124 din 1931, prin care s'a constatat ilegalitatea refuzului Ministerului Sănătății de a acorda lui E. V. concesiunea unei a II-a farmacii în comuna P. și a fost invitat numitul Minister să satisfacă cererea reclamantei, constituită autoritate de lucru judecat și este opozabilă erga omnes, adică și față de M. Z., cu toate că n'a figurat ca parte în proces.

Așa fiind, numai prin exces de putere și prin violarea autorității lucrului judecat ce decurge în deciziunea No. 124 din 1931, a putut Curtea de Apel, prin decizia atacată cu recurs, ca să nu țină seamă de cele stabilite prin numita deciziune și să anuleze recurenței de azi dreptul la concesiunea unei a doua farmacii în comuna P. drept recunoscut printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă.

(Cas. III. Dec. No. 1130 din 19 Iunie 1935. Preș. D-lui D. Volanschi, prim-președinte.).

17. CAMERIST. Conform art. 2 al. c. din Statutul funcționarilor publici, personalul de serviciu

permanent, nu intră în prevederile acestei legi.

IN FAPT: Recurenta a funcționat în serviciul Administrației Județului C. în calitate de cameristă dela 1 Septembrie 1920 și până la 1 Ianuarie 1931. când a fost pusă în disponibilitate.

IN DREPT: În conformitate cu articolul 2, alineatul e, din legea pentru statutul funcționarilor publici, personalul de serviciu permanent, din care face parte și recurenta nu intră în prevederile menționatei legi, care arată prin articolul 1, cine poate fi funcționar public.

Recurenta nefiind funcționar public, în conformitate cu art. 1 și 4 din legea contenciosului administrativ, ea nu poate ataca pe această cale actul de punerea sa în disponibilitate din serviciu — întrucât Curtea de Apel, decizând astfel, a dat o justă aplicare textelor de lege, iar motivul de casare fiind nefondat, recursul urmează a fi respins.

(Cas. III. Dec. No. 1509 din 30 Septembrie 1935. Președ. D-lui C. Crăciunescu, consilier).

18. TRANSFERARE. Termenul de acțiune în contencios este de 30 de zile dela publicarea actului administrativ de autoritate în Monitorul Oficial, atât pentru cel care a fost transferat, cât și pentru acel care a cerut transferarea în acel post și nu i-s'a acordat.

Având în vedere că art. 4, alin. 2 din legea contenciosului administrativ pune principiul general, că acțiunile în contencios se pot introduce de părțile interesate ori când.

Că însă, acelaș text și acelaș alineat vorbind mai departe de termenul în care se pot introduce de părțile diferite categorii de acțiuni în contencios, derogă dela principiul general și prevede în mod limitativ două excepțiuni și anume: 1) în cazul de înlocuire, mutarea sau punere la retragere în contra legii a funcționarilor inamovibili legal numiți și cerețile se vor introduce în termen de 30 zile libere dela publicarea actului în Monitorul Oficial; și 2) în cazul când particularul a adresat o cere administrățiunii, cererea în justiție se va face după expirarea unui termen de 30 zile dela înregistrarea și de către autoritățile administrative sau dela notificarea ei prin portărel și în termen de 40 zile libere dela această dată.

Legiuitorul când a limitat în timp, prin art. 4, alin. 2, termenul în care se poate introduce o acțiune în contencios în cazul de înlocuire, mutare sau punere în retragere a funcționarilor inamovibili legal numiți, a făcut aceasta pentru interes public general și anume, pentru ca atât autoritatea administrativă care a săvârșit actul cât și părțile interesate, să nu rămână în incertitudine vreme îndelungată și să sufere din cauza aceasta atât serviciile publice, cât și părțile interesate, ei să se curme cu această stare

de incertitudine și să se știe de toți, că actul administrativ a devenit definitiv prin faptul că n'a fost atacat de cei în drept în justiție, în termenul prevăzut de lege.

(Cas. III. După divergență Dec. No. 715 din 10 Aprilie 1935. Președinția D-lui D. G. Lupu, președ.)

19. NOTARI DIN VECHIUL REGAT. VĂRSAREA REȚINERILOR CONFORM ART. 77, al. e, DIN LEGEA GENERALĂ DENSII ȘI ART. 150, al. c, DIN REGULAMENT.

În art 77, alin. e, din legea generală de pensii și art. 150 al. c, din regulamentul ei de aplicare, se prevede că funcționarii cari au servit ca notari în comunele rurale din Vechiul Regat pentru tot timpul servit înainte de 1 Iulie 1908 fără rețineri, au dreptul a face vărsământul în vederea calculării la pensie.

Dispozițiile de mai sus nu se pot aplica fostilor notari din Basarabia.

TIMP UTIL. CALCUL. COMPETINȚA. Constatarea timpului util pentru pensie este de atributul exclusiv al instanțelor de judecată înființate de legea generală de pensii, organele administrative ale Casei generale de pensii urmând să se conformeze acelor constatări în ce privește calcularea reținerilor.

Asupra recursului făcut de Ioan Chiloflinschi în contra deciziunii Curții de conturi s. IV-a No. 284 din 1933, dată în proces cu Casa Generală de Pensii.

Având în vedere că prin decizia supusă recursului Curtea de conturi a admis în parte apelul făcut de Chiloflinschi Ion contra deciziunii No. 4328 din 1932 a Comisiunii de pensii secția I-a, pe care a reformat-o și a recunoscut numitului pentru 24 ani calculabili la pensie 67 la sută din media de Lei 550 a salariilor primite pe ultimii 3 ani de serviciu, adică o pensie de 368 lei lunar, cu începerea dela 1 Ianuarie 1931 și cu aplicarea art. 98 din legea generală de pensii, în ce privește reținerile de vărsat.

Pentru a decide astfel, Curtea constată în fapt, că recurentul a servit, sub administrația rusă și română, dela 1 Ianuarie 1900—3 Mai 1903 fără rețineri, ca impiegat la Primăria orașului Cahul, dela 4 Mai 1905 până la 1 Martie 1919, fără rețineri ca notar în comunele rurale, dela 1 Martie 1919 până la 15 Octomvrie 1920 cu rețineri în calitate de intendent la Prefectura județului Cahul, iar dela 10 Februarie 1922—1 Iunie 1931, ca sub prefect și șef de birou la aceeași Prefectură, fiind pus în retragere din oficiu, pe această ultimă dată, în conformitate cu dispozițiunile legii pentru organizarea Ministerelor, că apoi argumentează că art. 98 din legea generală de pensii, dă dreptul funcționarilor proveniți din fostele State, cărora au aparținut teritoriile liberate, dar cari au trecut în serviciul Statului Român și nu li s'au făcut rețineri, fie pentru timpul servit înaintea sau

după liberare de a beneficia de dispozițiunile legii generale de pensii, socotindu-li-se acest timp în calculul pensiei, dacă pentru timpul servit Statului Român, vor vărsa reținerile până la înscrierea la pensie, iar pentru timpul servit sub autoritățile străine după înscrierea la pensie; că de aceste dispozițiuni vor beneficia și funcționarii județelor și comunelor urbane din teritoriile unite după cum rezultă că funcționarii comunelor rurale cum a fost un timp recurentul, nu beneficiază de dispozițiunile legii generale de pensii; că în ce privește pretenținea apelantului de a i se face aplicațiunea art. 77, al. 3 din citate legi, urmează a fi respinsă deoarece acest text cere o condițiune expresă de a fi notar comunal în serviciul activ, ori apelantul la data promulgării legii generale de pensii nu avea calitatea de notar comunal; că în fine în ce privește susținerea apelantului, că în fața primei instanțe Casa generală de pensii n'a contestat utilitatea timpului pretins de dânsa, ceiace rezultă din faptul întocmirii și aprobării referatului pentru calculul reținerilor, pe tot acest timp, rețineri ce i-au fost făcute din pensie, Curtea de Conturi motivează că înscrierea la pensie este o operațiune administrativă de scripte, ce se face de Casa Generală de Pensii și care succede pe aceia de jurisdicție a stabilirii drepturilor la pensie, care este de competența instanțelor de pensie așa, că numai după ce aceste instanțe, cu ocaziunea stabilirii drepturilor la pensie, au calificat implicit și timpul calculabil la pensie, urmează că pentru timpul servit fără rețineri, însă pe care instanțele l'au calificat util la pensie, Casa generală de pensii să calculeze, iar cel interesat să verse reținerile.

Având în vedere că în contra acestei deciziuni pensionarul a făcut recurs pe care îl formulează astfel :

„I) Violarea și greșita interpretare a art. 98, combinat cu art. 77, legea generală de pensii și art. 150 din regulamentul ei,

„II) Exces de putere și erori grosiere de fapt deduse din greșita interpretare a art. 98 legii generale de pensii și principiilor stabilirii drepturilor la pensie”.

„Subsemnatul am servit și sub Statul Rus și sub Statul Român, sub care am acceptat necondiționat a continua serviciul din primul moment al Unirei, atunci când era mai mare nevoie ca serviciile să nu fie descompletate. Pentru funcționarii ce au rămas la serviciul lor și după Unire ca o recompensă bine meritată, în cazul trecerii lor la pensie, art. 98 le dă dreptul a li se socoti ca timp util la pensie tot timpul servit fie chiar fără rețineri, derogând astfel în mod special dela principiul că nu există pensie fără rețineri cum s'a derogat și în alte cazuri pre-

lirea ca util conform art. 98 a întregului timp servit și prin fixarea sumelor ce urmas să achit ca rețineri așa că numai în cazul când Casa Generală, prin organul său, Consiliul de administrație, ar fi atacat în contencios dispoziția luată prin buletinul de vărsare a reținerilor pentru tot timpul servit fără rețineri și ar fi câștigat acțiunea, numai în acest caz Comisiunea de Pensii și Inalta Curte de Conturi ar fi putut înlătura din dreptul de pensie timpul pentru care chiar prin decizia recurată se recunoaște că s'a aprobat referatul pentru calculul reținerilor și aceste rețineri mi-au fost făcute”.

Având în vedere că prin primul motiv de casare recurentul susține că Curtea de Conturi a violat și a dat o greșită interpretare art. 98, combinat cu 77 din legea generală de pensii și art. 150 din regulament, că în dezvoltarea acestui motiv de casare, reclamaantul arată, că potrivit art. 98 citat tot timpul servit anterior anexiunii este socotit util la pensie, iar potrivit art. 77, al. 3, timpul servit ca notar comunal este considerat ca util la pensie.

Având în vedere că în art. 77, al. e, din legea generală de pensii și art. 150, al. e, din regulamentul ei, care dezvoltă principiul fixat de legiuitor în menționatul text se prevede că funcționarii, cari au servit ca notari în comunele rurale din Vechiul Regat, pentru tot timpul servit înainte de 1 Iulie 1908 fără rețineri au dreptul ca să facă vărsământul reținerilor pentru acest timp ca să poate fi calculat la pensie.

Considerând că din cuprinsul acestor texte rezultă, că legiuitorul a acordat acest beneficiu de a vărsa reținerile pentru timpul servit fără rețineri pentru pensii, numai notarilor cari au servit în comunele rurale din Vechiul Regat și numai pentru timpul servit înainte de 1908.

Că întrucât în speță, recurentul a servit ca notar în comunele rurale din Basarabia, urmează că el nu poate beneficia de acest text de lege; că pe de altă parte art. 98 din legea generală de pensii nu acordă funcționarilor proveniți din fostele state, cărora au aparținut teritoriile liberate, pentru timpul cât au servit sub suveranitatea lor, dreptul la pensie decât în cazul când sub acele state li se recunoșteau asemenea drepturi, legiuitorul dela 1925 neînțelegând că creeze drepturi noi acestor funcționari — ori funcționarii comunelor rurale nu intră în dispozițiile legii generale de pensii; că din examinarea dispozițiilor din legile în vigoare în Basarabia înainte de Unire, anume legea de reglementarea pensiunilor, Vol. III, cartea II din codul general rus, rezultă că funcționarii comunelor rurale nu se bucurau de văzute de lege.

„Am invocat la instanța de fond și disp. art. 77 din lege și 150 din regulament pe consideratul, că

funcțiunea ce cere a-mi fi calculată la pensie, este aceea de notar în comunele Zărnești, Peleni și Corbălia din județul Cahul dela 1905—1919, știut fiind, că în județele din sudul Basarabiei Cahul Bolgrad, și Ismail smulse nouă de ruși la 1878, au rămas în vigoare legile românești și organizația veche românească, așa că cu drept cuvânt îmi sunt aplicabile disp. art. 77 din lege și art. 150 din regulament, care prevede că timpul servit ca notar fără rețineri este calculabil la pensie”.

„Ca o dovadă în plus că art. 98 îmi este aplicabil fără nici o restricție este că de către organele Casei Generale de Pensii în cădere a o face mi s'a întocmit buletin de vărsarea reținerilor în baza art. 98, pentru tot timpul servit făcându-se cunoscut să verse reținerile conform legei. Cred că numai dintr'o eroare Comisia de Pensii a omis să-mi calculeze și timpul servit ca notar, căci pentru ea din momentul ce reținerile îmi erau calculate și dispoziția luată de a mi se primi aceste rețineri era un fapt definitiv stabilit în favoarea mea, căci în caz contrar ar fi trebuit să se atace în contencios acordarea acestui drept cum și eu ași fi avut deschisă calea contenciosului administrativ în caz că mi s'ar fi refuzat calcularea reținerilor operațiunea aceasta fiind o operațiune administrativă”.

„Este de principiu că comisiunile de pensii nu fac decât să constate la timpul util pe care urmează a-l îngloba ca util s'au făcut s'au nu reținerile, sau dacă pentru acelaș timp s'a dispus a se vărsarea reținerilor”.

„Afirmațiunea făcută de Inalta Curte de Conturi în decizia sa, cum că operațiunea calculării și stabilirea timpului util la pensie a acelor ce intră în excepțiunile prevăzute de art. 98 și 77 s'ar face nu mai în urma stabilirii drepturilor la pensie este o eroare fundamentală, căci acestea sunt două operațiuni cu totul distincte, prima stabilirea timpului util în cazul că nu s'a făcut rețineri pentru cei ce intră în excepțiunile de mai sus și stabilirea modalităților de plată, deci operațiunea administrativă supusă acțiunii în contencios și a doua, stabilirea pensiei în sine, cu calculul quantumului convenit la timpul stabilit ca util anterior, deci o operațiune jurisdicțională în prima instanță supusă apelului.

„În cazul meu operațiunea administrativă se făcuse prin stabilirea nici un drept de pensie, așa că motivul de casare nefiind fondat, cată a fi respins.

Având în vedere că prin al doilea motiv de casare recurentul susține în rezumat că odată ce Casa Generală de Pensii a calculat reținerile pentru timpul servit ca notar, Curtea de Conturi nu poate să mai califice acest timp decât util pentru pensie.

Având în vedere că și acest motiv de casare este nefondat, deoarece constatarea timpului util pentru

pensiune este de atributul exclusiv al instanțelor de judecată înființate de legea generală de pensii, organele administrative ale Casei Generale de Pensii urmând să se conformeze acelor constatări, în ce privește calcularea reținerilor.

Că astfel fiind întreg recursul este nefondat și prin consecință urmează a fi respins.

(Cas. III. dec. 1227 din 1935; dosarul 2826 din 1933; Președinția D-lui consilier **Al. Peretz**).

20. FUNCȚIONARI DIURNIȘTI. BENEFICIAZĂ DE DISPOZIȚIILE ART. 62 DIN STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI.

Conform dispozițiilor art. 62 din Statutul funcționarilor publici, funcționarii aflați în funcție la punerea în aplicare a statutului și cari se găseau în

funcțiune la 1916, pot înainta la gradul de director inclusiv, chiar dacă n'au titlurile de studiu cerute.

Aceste dispozițiuni se aplică tuturor funcționarilor ce ocupă o funcție publică, permanentă, indiferent dacă sunt bugetari sau diurniști, fiind excepțai dela aplicare numai diurniștii angajați pentru anumite lucrări sau pentru un timp determinat.

(Cas. III, Dec. 1734 din 30 Oct. 1935, Dos. 1977/934; Divergență; Președinția d-lui Președinte **D. G. Lupu**).

II. Drept civil. (Acte notariale).

21. ARDEAL. — INTABULARE. Actul sub semnătură privată spre a fi intabulat, este necesar să fie redactat de avocat, sau de un notar comunal.

Potrivit art. 70 al legii de organizare a corpului de avocați, — care modifică dispozițiunile art 83 din regulamentul cărții funduare, — nu se poate admite întabularea unui drept în cartea funduară pe baza unui contract sub semnătură privată, decât numai dacă acel act a fost redactat de un avocat, sau de un notar comunal, cărora li-s'a recunoscut ulterior acest

drept pentru cazul când este vorba de săteni, așa că numai cu violarea acestor texte instanțele de fond au admis cererea de intabulare a intimatei, deși nu îndeplinia condițiunile prevăzute de aceste texte.

Deci motivul de casare fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis și în consecință urmează a se casa încheerea atacată cu recurs.

(Cas. I. dec. No. 520 din 18 Martie 1935. Preș. D-lui **S. Tipei**, consilier.)